

Justeringer af taxameter- og tilskudssystemet: Understøttelse af økonomisk bæredygtige ungdomsuddannelser i hele landet

25. november 2024

Regeringen, Socialistisk Folkeparti og Radikale Venstre indgik den 22. november Aftale om finansloven for 2025, herunder en række justeringer af regeringens forslag til justeringer af taxameter- og tilskudssystemet. Den samlede model for justeringer af taxameter- og tilskudssystemet beskrives nedenfor.

Udfordringer ifm. taxameter- og tilskudssystemet

Justeringerne af taxameter- og tilskudssystemet på ungdomsuddannelsesområdet har til formål at håndtere tre hovedudfordringer, jf. boks 1.

Boks 1

Tre væsentlige udfordringer

1. Pres på ungdomsuddannelses tilbud i landdistrikter og VUC-institutioner

Faldene ungdomsårgange stiller institutionerne i en usikker situation, da de fleste tilskud er aktivtetsafhængige. Der er derfor risiko for, at unge i landdistrikterne ikke har adgang til tilstrækkeligt gode uddannelses tilbud. Samtidig er den finansielle robusthed på VUC-institutioner udfordret.

2. Forskelle i tilskud og takster mellem tilbud

Det nuværende taxametersystem rummer en række historiske forskelle på tværs af de forskellige institutionstyper og uddannelser, herunder bl.a. forskellige i takster og modeller for udkantstilskud.

3. Sociale ubalancer i taxameter- og tilskudssystemet

Elevers frie valg af uddannelse indebærer, at nogle skoler kan have en høj andel af frafaldstruede elever, og dermed behov for indsatser mod frafald, og en række gymnasier i eller omkring de større byer oplever lav søgning til trods for, at de er beliggende i befolkningstætte områder.

Indholdet i taxametermodellen

De konkrete justeringer af taxameter- og tilskudssystemet er inddelt i tre overordnede politiske temaer, der hver adresserer de tre væsentlige udfordringer og kritik af den nuværende tildelingsmodel, jf. boks 2.

Boks 2

Tiltag i forbindelse med justeringerne af taxameter- og tilskudssystemet

Tema 1: Økonomisk bæredygtige ungdomsuddannelser i hele landet

- 1.1 Nyt og forhøjet udkantstilskud til erhvervsskoler og almene gymnasier
- 1.2 Permanent model for tilskud til VUC med økonomisk udfordrede afdelinger
- 1.3 Understøttelse af samlokalisering og campus
- 1.4 Etablering af knæk-takst for store gymnasiale uddannelser
- 1.5 Større budgetsikkerhed og forudsigelighed i uddannelsesinstitutioners økonomi

Tema 2: Lige økonomiske rammevilkår på tværs af ungdomsuddannelser

- 2.1 Harmonisering af takster til hhx og stx gennem forhøjelse af hhx
- 2.2 A-fagstilskud på både stx og htx for at sikre yderligere harmonisering

Tema 3: Bedre social balance i tilskuds- og taxametersystemet

- 3.1 Forhøjelse og forenkling af det sociale taxameter

Tema 1: Økonomisk bæredygtige ungdomsuddannelser i hele landet

For at adressere udfordringen med pres på ungdomsuddannelsesstilbud i landdistrikter og VUC-institutioner gennemføres tiltag, der kan understøtte opretholdelse af uddannelsesstilbud i landdistrikter, herunder at sikre disse skoler et mere holdbart økonomisk grundlag og gøre institutionernes økonomi mere uafhængig af deres aktivitet.

1.1 Et nyt og forhøjet udkantstilskud

Der gives i dag ét udkantstilskud til erhvervsskoler og ét til gymnasier, men kriterierne for udbetalingen af tilskuddene samt størrelsen på tilskuddene varierer. Med finansloven for 2025 afskaffes det nuværende udkantstilskud til både almene gymnasier og erhvervsskoler og der indføres i stedet et nyt og forhøjet udkantstilskud med ensrettede kriterier på 3,8 mio. kr. pr. institution. Dertil oprettes et kompenserende særtilskud på 3,8 mio. kr. til de almene gymnasier, der tidligere fik udkantstilskud, men som ikke vil modtage det nye, samt til de erhvervsskoler, der er beliggende i provinskommuner, og som tidligere modtog særtilskuddet til små erhvervsskoler.

1.2 En permanent model for tilskud til VUC med udfordrede afdelinger

Voksenuddannelsescentrene (VUC) har været økonomisk udfordrede i en årrække pga. bl.a. faldende kursisttal. Ifm. finansloven for 2020 blev der på den baggrund indført et tilskud for perioden 2020-2023 til VUC'er med økonomisk udfordrede afdelinger. Med FL25 permanentgøres det nuværende tilskud til økonomisk udfordrede VUC'er på det midlertidige 2024-niveau på 23 mio. kr. og udvides til at omfatte den toårige hf-uddannelse.

1.3 Understøttelse af samlokalisering og campus

Institutionerne kan opleve økonomiske og juridiske barrierer for campusdannelse (fusioner og samplaceringer). Campusdannelse kan være med til at sikre uddannelsesudbud og fællesskaber på tværs af uddannelser. Der oprettes med FL25 en ansøgningspulje til understøttelse af campus og samlokalisering, og fusionerede institutioner vil fremover permanent kunne bibeholde begge institutioners basisgrund- og udkantstilskud. I dag bortfalder den ene institutions basisgrundtilskud efter 4 år.

1.4 Etablering af knæk-takst for store gymnasiale uddannelser

Store gymnasiale institutioner har stordriftsfordele og er generelt økonomisk bæredygtige, og der kan tilvejebringes et provenu til omfordeling inden for taxametermodellen ved indførelse af en knæk-takst. Konkret indføres med FL25 et knæk i undervisningstaxametrene til de gymnasiale fuldtidsuddannelser ved 700 årselever og en reduktion på 7,5 pct., så institutionerne modtager et lavere tilskud for elever over dette niveau.

1.5 Større budgetsikkerhed og forudsigelighed i institutioners økonomi

Uddannelsesinstitutionerne har behov for budgetsikkerhed. Der igangsættes en analyse af muligheden for at tidsforskyde udbetalingsgrundlaget af undervisningstaxametrene, som det er tilfældet i dag med fællesudgiftstaxametrene og bygningstaxametrene.

Tema 2: Lige økonomiske rammevilkår på tværs af uddannelser

For at adressere udfordringen med forskelle i tilskud og takster mellem tilbud gennemføres tiltag, der kan understøtte en mere ensartet og forenklet struktur på tværs af ungdomsuddannelserne.

2.1 Harmonisering af takster til hhx og stx gennem forhøjelse af hhx

Der er i dag forskelle mellem taksterne på de gymnasiale fuldtidsuddannelser. Med FL25 harmoniseres undervisnings- og færdiggørelsestaksterne, så taksterne for hhx ensrettes tilsvarende takster gældende for stx.

2.2. A-fagstilskud på både stx og htx for at få yderligere harmonisering

Stx- og IB-elever får i dag tilskud til særlige fag på A-niveau (A-fagstaxameteret). Der eksisterer ikke tilsvarende tillægstakster på htx. Med FL25 udvides A-fagstaxameteret til htx for de relevante naturvidenskabelige fag (fysik, kemi, bioteknologi, biologi og geovidenskab). Udvidelsen af A-fagstaxameteret til htx kan ses i lyset af ønsket om at tilvejebringe en mere klar struktur med forudsigelighed i tilskudsvilkårene på tværs af ungdomsuddannelserne. Tillægstaksten pr. bestået elev vil udgøre 10.990 kr. (2025-pl).

Tema 3: Bedre social balance i tilskuds- og taxametersystemet

For at adressere udfordringen med sociale ubalancer i taxameter- og tilskudssystemet gennemføres tiltag, der kan forenkle og understøtte økonomien på skoler, der har udfordringer ift. elevgrundlaget.

3.1. Forhøjelse og forenkling af det sociale taxameter

Det nuværende sociale taxameter, der gives til skoler med udfordringer ift. elevgrundlaget, er bl.a. blevet kritiseret for at være komplekst. Med FL25 forhøjes og forenkles taxameteret. Den nye model har en fast stigning i takst pr. pct. af frafaldstruede elever over 30 pct. Dertil genberegnes andelen årligt. Endelig hæves rammen i taxameteret med ca. 10 pct.

3.2 Håndsrækning til institutioner omfattet af stop for optag

En række gymnasier i eller omkring de større byer har et lavt eller faldende antal ansøgere. Der etableres med FL25 et midlertidigt tilskud i tre år til de institutioner der var omfattet af nuloptag i 2022, som en ekstra håndsrækning til institutioner med svag søgning. Puljen udgør 21 mio. kr. årligt i de tre år 2025-2027.

Omfordeling og indfasningsmodel

Justeringerne indebærer en omfordeling fra store institutioner, primært gymnasier og store erhvervsskoler med gymnasiale afdelinger i større byer, til særligt små erhvervsskoler og handelsskoler samt i mindre grad

små almene gymnasier. For at modvirke for store udsving i institutionernes tilskud og give dem tid til intern omstilling, etableres en overgangsordning der i en overgangsperiode, regulerer tilskuddet til institutioner, der oplever et stort tilskudstab eller tilskudsstigning. Ordningen etableres således, at ingen institutioner kan miste mere end en fastlagt procentuel andel af deres tilskud i forhold til deres omsætning på ét år de første tre år, og at institutionerne maksimalt kan opnå en fastlagt procentuel tilskudsstigning i overgangsårene 2025-2028, før tiltagene er fuldt indfaset.

Økonomi

Den samlede økonomi i forbindelse med taxameterjusteringerne fremgår af tabel 1.

Tabel 1

Økonomiske konsekvenser ved justeringer af taxameter- og tilskudssystemet

Mio. kr., 2025-pl	2025	2026	2027	2028	2029 (varigt)
<i>Udgiftsdrivende justeringer i tilskuds- og taxametersystemet</i>					
1.1. Permanent og harmoniseret model for forhøjet udkantstilskud til erhvervsskoler og almene gymnasier	211,8	211,8	211,8	211,8	211,8
1.2. Permanent model for tilskud til VUC med økonomisk udfordrede afdelinger	23,7	23,7	23,7	23,7	23,7
1.3. Understøttelse af samlokalisering og campus*	24,9	24,9	24,9	24,9	24,9
1.5. Større budgetsikkerhed og forudsigelighed i institutioners økonomi	-	-	-	-	-
2.1 Harmonisering af takster til handelsskolernes hhx og de almene gymnasiers stx gennem forhøjelse af hhx	52,1	52,1	52,1	52,1	52,1
2.2 Udvidelse af A-fags taxameter for at sikre fuld harmonisering	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
3.1. Forhøjelse og forenkling af det sociale taxameter	30,2	30,2	30,2	30,2	30,2
3.2. Håndsrækning til institutioner omfattet af stop for optag	21,0	21,0	21,0	-	-
<i>Yderligere udgifter</i>					
Sikkerhedsnet i indfasningsperiode (max pct. tilskudstab årligt)	26,1	5,6	5,6	-	-
<i>Provenu-skabene justeringer i tilskuds- og taxametersystemet</i>					
1.4. Etablering af knæk-takst for store gymnasiale uddannelser	104,9	104,9	104,9	104,9	104,9
<i>Yderligere finansiering</i>					
Indtægtsloft i indfasningsperiode	20,6	0,1	0,1	-	-
Midlertidigt forhøjet udkantstilskud til gymnasiale uddannelser	16,5	16,5	16,5	-	-
Midlertidig pulje til lukningstruede VUC'er	10,0	10,0	10,0	-	-
Taxameterreserve	38,2	38,2	38,2	38,2	38,2
Campusmidler*	24,6	24,6	24,6	24,6	24,6
Balance	190,0	190,0	190,0	190,0	190,0

Anm.: På grund af afrunding kan der forekomme difference i sammentællinger. *Campusmidler er forligsbundet af gymnasieforligskredsens (regeringen, SF, LA, K, RV, og DF).

Kilde: Elev- og regnskabsdata for 2023. Dog er beregningerne af det sociale taxameter foretaget på baggrund af regnskabsdata for 2021.